

СИМОН ОЛЕКСАНДРОВИЧ СЕРБЕНЮК,

Харківський національний університет внутрішніх справ,
відділ організації наукової діяльності;

 <https://orcid.org/0000-0002-6806-6319>,
e-mail: simon6@ukr.net

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти справляє безпосередній і вагомий вплив на міжнародний авторитет держави, її інтеграцію до світової спільноти та залучення іноземних інвестицій. Воно охоплює широкий спектр діяльності – від освіти й науки до академічної доброчесності та інших напрямів діяльності. Актуальність дослідження сутності міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти й особливостей його адміністративно-правового забезпечення зумовлена потребою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної освіти і науки, прагненням посісти високі позиції у міжнародних рейтингах та залучити іноземні інвестиції. Реалізація цих завдань ускладнюється громіздкістю процедур міжнародної взаємодії, браком чітких механізмів правового регулювання окремих видів співробітництва та недостатньою розробленістю теоретичних положень. Попри значну кількість наукових праць, присвячених адміністративно-правовому забезпеченню міжнародного співробітництва в різних сферах суспільних відносин, а також окремим аспектам діяльності закладів вищої освіти, досі зберігаються істотні прогалини у висвітленні питань його правового регулювання у сфері вищої освіти. Представлена стаття відкриває цикл досліджень цієї тематики та присвячена узагальненню базових аспектів сутності й змісту міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти в Україні, зокрема в контексті специфіки і змісту норм чинного законодавства. Основними завданнями дослідження є: розкриття ключових характеристик вітчизняних та зарубіжних досліджень; аналіз змісту поняття «міжнародне співробітництво» та спеціалізованої категорії «міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти»; узагальнення ознак цього явища та виокремлення його характерних рис в українських умовах.

У процесі роботи всі завдання було виконано та сформульовано авторське визначення поняття «міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти». Також визначено основні правовідносини, що є його об'єктами: у сферах права, освіти та освітньої діяльності, науки й інновацій, економіки, гуманітарної політики та інвестицій.

Ключові слова: *освіта і наука, міжнародне співробітництво, міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти, сталий розвиток, адміністративне право.*

Оригінальна стаття

ВСТУП. Тематика міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти, безсумнівно, є надзвичайно актуальною, причому ця актуальність зберігається з плином часу. Це легко пояснити активною позицією України на міжнародній правовій арені, систематичною імплементацією нових міжнародних нормативно-правових актів, постійною конкуренцією між державами та закладами вищої освіти. Важливо зазначити, що саме співпраця університетів справляє безпосередній і вагомий вплив на міжнародний авторитет держави, її інтеграцію у світову спільноту та залучення іноземних інвестицій. Вона охоплює широкий спектр напрямів – від освіти й науки до академічної доброчесності та інших сфер, визначених у нормах міжнародного права.

Аксіоматичним є факт наявності значного наукового доробку як із тематики адміністративно-правового забезпечення міжнародного співробітництва, так і щодо участі закладів вищої освіти в цих процесах. Водночас можна виокремити низку прогалин: по-перше, у більшості досліджень акцент робиться переважно на освітній та науковій складових, що не відображає всієї багатогранності проблеми; по-друге, відсутнє сучасне комплексне узагальнення міжнародної та національної нормативної бази; по-третє, у фокусі наукових пошуків здебільшого перебувають лише заклади вищої освіти як суб'єкти співпраці; по-четверте, основна увага приділяється характеристиці актуальності цього напрямку, тоді як інші параметри висвітлені недостатньо. Детальніше

стан наукових розробок буде розглянуто у статті трохи згодом.

Таким чином, актуальність дослідження сутності й особливостей адміністративно-правового забезпечення міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти зумовлена потребою посилити конкурентоспроможність української освіти і науки, забезпечити високі позиції у міжнародних рейтингах та залучити іноземні інвестиції. Водночас її визначають складність процедур міжнародної співпраці, недостатня кількість теоретичних напрацювань і відсутність чітких механізмів правового регулювання окремих її видів.

Практичне значення комплексного дослідження міжнародного співробітництва у вищій школі в контексті адміністративного права полягає в можливості використання отриманих висновків та положень у кількох площинах:

- науково-дослідній – як підґрунтя для подальших теоретико-правових досліджень;
- правотворчій – для вдосконалення вітчизняного законодавства під час підготовки й уточнення низки законодавчих і підзаконних актів;
- правозастосовній – задля підвищення ефективності діяльності суб'єктів, які реалізують діяльність у сфері міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти;
- управлінській – з метою вдосконалення менеджменту і механізмів міжнародного співробітництва в закладах вищої освіти, їхніх внутрішніх нормативних документів.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою статті є узагальнення основних аспектів сутності і змісту, а також особливостей міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти в Україні, зокрема в контексті норм чинного законодавства. Відповідно до поставленої мети завданнями дослідження є: розкрити ключові підходи у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях з обраної тематики; проаналізувати зміст поняття «міжнародне співробітництво» та його спеціалізованої категорії – «міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти»; узагальнити ознаки міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти та виокремити їхні особливості в українському контексті.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ. У цій рубриці зосередимо увагу на наукових розробках іноземних науковців, тоді як результати вітчизняних досліджень буде розглянуто в основній частині статті.

Аналіз зарубіжних праць, присвячених міжнародному співробітництву у сфері вищої освіти, свідчить про наявність значного наукового доробку із цієї проблематики. Комплек-

сне та системне узагальнення всіх напрацювань вимагало б окремого дослідження, за обсягом співмірного з дисертаційним, тому обмежимося стислим оглядом, акцентуючи на найновіших розробках та основних тенденціях. Варто відмітити, що наявні дослідження умовно можна згрупувати за кількома напрямками: аналіз категорій «глобалізація» та «інтернаціоналізація» в освіті та науці у світовому та регіональному контекстах; вплив міжнародних організацій на розвиток співпраці у сфері вищої освіти; дослідження окремих чинників, що визначають ефективність міжнародної співпраці, або показників суспільних відносин, на які вона впливає; історичні аспекти й еволюція міжнародної співпраці в галузі освіти і науки; досвід міжнародної освітньо-наукової взаємодії між окремими країнами чи групами держав; аналіз практики міжнародного співробітництва на прикладі однієї країни.

Так, серед наукових досліджень загальної спрямованості з досліджуваної тематики можна виокремити статтю К. Ч. Раджа та ін. (2025), у якій розглядається значення міжнародної співпраці для приватних закладів вищої освіти як одного з факторів підвищення їх прибутковості. У контексті індійських освітніх установ учені вивчають поширеність міжнародних програм і вплив різних факторів на залученість до них здобувачів освіти. У роботі Л. Ренсімер і Р. Брукс (2024) проаналізовано проєкт «Ініціатива європейських університетів», започаткований у 2017 році з метою створення інтегрованих транснаціональних мереж університетів (альянсів). Цей проєкт розглядається як новий підхід до регіональної інтернаціоналізації та водночас як чинник посилення вертикальної стратифікації європейської вищої освіти.

Окрему увагу варто приділити дослідженням у контексті інтернаціоналізації вищої освіти. Зокрема, вони охоплюють аналіз впливу володіння англійською мовою на міжнародну співпрацю у середовищах неносіїв (на прикладі китайських університетів) (Zhou, Alam, Rasdi, 2025); вивчення процесу інтернаціоналізації вищої освіти країн Глобального Півдня з акцентом на академічні, політичні й адміністративні аспекти (Da Silva, Pereira, 2023); дослідження специфіки інтернаціоналізації в окремих регіонах світу (Benstaali, 2024) та у форматі міжнародних консорціумів (Tadaki, Tremewan, 2013). Значна увага приділяється також аналізу еволюції цього явища, чинників його посилення (De Wit, Altbach, 2020) та критичним оглядам інтернаціоналізації поза межами західного світу (Tight, 2022).

У цьому контексті варто відзначити дослідження з тематики міжнародної вищої освіти в Азії (Kang, Xiong, Yang, 2024), аналіз підходів і моделей університетського співробітництва, включаючи аналіз інституційних зв'язків і структур (Chan, 2004), а також роботи, присвячені ролі чотирьох ключових міжнародних організацій у формуванні глобального політичного простору вищої освіти (Shahjahan, 2012).

Серед більш вузьких напрямів заслуговують на увагу дослідження національних практик міжнародної співпраці: взаємозв'язку між науковим співробітництвом і національною безпекою у Південній Кореї (Kim, Mobrand, Serger, 2025), політики Італії в Європейському просторі вищої освіти та ролі стейкхолдерів Болонського процесу (Kushnir, Yazgan, 2025), а також стаття А. Легроупі (2024), де на прикладі десяти африканських країн із найбільшим міжнародним науковим визнанням (ПАР, Єгипет, Нігерія, Туніс, Марокко, Алжир, Кенія, Ефіопія, Гана й Уганда) досліджено африкансько-китайське партнерство у сфері освіти і науки, його вплив на розвиток вищої освіти на континенті.

Загалом варто відмітити, що, як і у випадку вітчизняних досліджень, більшість іноземних праць зосереджується на окремих аспектах актуальності, доцільності та практичної корисності міжнародної співпраці.

Водночас аналіз останніх публікацій (станом на серпень 2025 року), проіндексованих у міжнародній наукометричній базі даних Scopus, засвідчує значну увагу до особливостей міжнародного співробітництва Китаю. У цьому контексті видається доцільним наголосити на потребі проведення та публікації аналогічних досліджень щодо українського наукового співробітництва, зокрема в умовах воєнного стану, процесів європеїзації та специфіки взаємодії з окремими регіонами світу.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Із метою реалізації поставлених мети і завдань у дослідженні застосовано комплекс методів наукового пізнання. Зокрема, формально-логічний, системно-структурний та емпіричний методи використано для аналізу різних наукових концепцій і підходів до визначення змісту ключових понять; аналітично-порівняльний метод – для зіставлення норм права та наукових позицій; догматичний метод – для дослідження змісту чинного законодавства; творчий метод – для формулювання авторських визначень та окреслення специфіки міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИСКУСІЯ. Розпочинаючи аналіз міжнарод-

ного співробітництва у сфері вищої освіти в Україні крізь призму його адміністративно-правової дефініції в контексті змісту концептуальної сутності та характерних особливостей цього поняття, доцільно спершу зосередитися на базовому понятті – «міжнародне співробітництво».

Сутність категорії «міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти» стала предметом численних наукових дискусій як серед правників, так і серед освітян та економістів. Причому значна кількість праць зосереджена на термінологічних аспектах, які розкривалися через лінгвістичні інтерпретації та змістовний аналіз освітньо-наукової й юридичної літератури (підручників, посібників, концепцій та наукових поглядів). Щоб уникнути повторення відомих напрацювань, у цьому дослідженні узагальнено лише ключові змістові моменти.

Окрім загальнотеоретичного виміру, міжнародне співробітництво вивчалось також крізь призму соціально-політичних та соціально-економічних відносин, зокрема в контексті економічної специфіки, освітньої діяльності та посилення репутаційних позицій України. Відповідні дослідження приводились багатьма науковцями, серед яких: Л. С. Горбунова, М. А. Дебич, В. В. Зінченко, І. М. Сікорська, І. В. Степаненко, О. М. Шипко, В. С. Шевченко, В. С. Ломака, Т. Є. Оболенська, О. І. Циркун, О. Л. Гальцова, М. І. Дмитриченко, Т. Д. Антонюк, С. А. Вавренюк, О. Р. Радишевська та ін. Наукові пошуки охоплюють різні аспекти, серед яких: концептуальні організаційно-технологічні підходи до міжнародного співробітництва закладів вищої освіти в контексті проведення міжнародної акредитації (Оболенська, Циркун, 2016); стратегії та моделі інтернаціоналізації у вищій освіті та аналіз інтернаціоналізаційних процесів у контексті інституційного, національного та глобального вимірів (Дебич, 2019); стратегічні цілі розвитку освіти та науки в контексті сталого розвитку й актуальності міжнародного співробітництва для їх досягнення (Шевченко, 2017); методичні рекомендації щодо інструментів, стратегій і політик міжнародної освітньо-наукової інтеграції (Горбунова та ін., 2016); актуальність основних проєктів та аналітичний огляд міжнародного співробітництва у сфері вищої юридичної освіти в Україні (Ломака, 2024); участь України в міжнародних освітніх проєктах і значення співпраці для підготовки нової генерації фахівців, економічного розвитку та євроінтеграції (Гальцова, Дмитриченко, 2019); співпраця України та

Європейського Союзу у формуванні якісної системи вищої освіти (Вавренюк, 2018) тощо.

Із метою узагальнення визначення поняття «міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти» звернемося до чинних дискусій щодо категорії «міжнародне співробітництво». Так, однією з останніх робіт, присвячених цій проблематиці, є дослідження О. О. Усика (2024). У ньому, на підставі аналізу трактувань допоміжних понять «співробітництво» та «співробітник» (А. О. Галай, В. Т. Комзюк, Л. П. Гардоцкий та ін.), а також конструктивного огляду специфіки визначень терміна «міжнародне співробітництво» та/або «сучасне міжнародне співробітництво» у різних сферах – забезпечення безпеки (В. С. Гуславський (2006), який виділив такі ознаки, як об'єктивний гуманізм, повага до суверенітету, рівноправ'я та заборона втручання у внутрішні справи), боротьби зі злочинністю (С. В. Вермієнко, Г. В. Грянка, Л. Д. Тимченко), кримінально-процесуальної діяльності (О. В. В'язовченко, І. О. Завидняк), митної справи (О. С. Нагорічна, В. В. Слободян), діяльності асоціацій місцевих рад (І. І. Бодрова) та інших – дослідник дійшов висновку, що сьогодні науковці по-різному тлумачать міжнародне співробітництво, «оскільки в кожному окремому випадку вони виходять зі змісту, особливостей, інтенсивності правового регулювання та інших аспектів сфери застосування цієї категорії». Цей «момент також ускладнено фактичною відсутністю її загальноприйнятого, класичного визначення» (Усик, 2024, с. 35). Попри наявність дискусій, можна погодитися з таким трактуванням: «Міжнародне співробітництво – це регулярна цілеспрямована й координована спільна діяльність учасників міжнародних публічних відносин, що здійснюється на основі загальновизнаних принципів і норм міжнародного права та спрямована на узгодження їх інтересів для досягнення спільних цілей» (Перепьолкін, 2016, с. 6).

На основі наведеного визначення можна узагальнити трактування О. О. Усика (2024, с. 35), виокремивши такі ознаки міжнародного співробітництва, коли суб'єктами правовідносин виступають не лише держави, а й суб'єкти їхнього національного права:

– законність й урегульованість – організація, здійснення та регулювання процесу міжнародного співробітництва відбувається на підставі норм міжнародного та/або національного права, додаткові умови співпраці можуть бути закріплені в нормативних актах суб'єктів, але вони не повинні суперечити загальним принципам і нормам права. Поширеною є також практика укладення додаткових

угод чи договорів, що знову ж таки не можуть виходити за межі правових норм;

– добровільність – сторони самостійно приймають рішення про співпрацю або про згоду на запрошення до неї;

– наявність спільних інтересів транснаціонального характеру – будь-яке співробітництво спрямоване на досягнення цілей чи виконання завдань, що приносять позитивні наслідки для кожної зі сторін: отримання прибутку, підвищення репутації, розвиток інфраструктури, здобуття наукових результатів (які сприяють фінансуванню та зростанню наукового авторитету), подолання гуманітарних криз і катастроф (що забезпечує стійкість суспільних відносин і відновлення їхнього функціонування) тощо;

– колегіальність на засадах рівності і взаємоповаги – всі види міжнародного співробітництва є багатосторонніми правовідносинами, побудованими на принципах рівності, взаємоповаги та доброчесності й організаційно вибудовуються через спільний внесок сторін у досягнення визначених цілей;

– неперервність і динамічність – міжнародне співробітництво за своєю природою є постійним і невід'ємним елементом глобальних суспільно-політичних відносин, подібно до зв'язку «особа – суспільні відносини». Розвиток науки, техніки й технологій відкриває нові цілі та завдання, що формують нові напрями співпраці.

Розглядаючи категорію «міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти», передусім слід з'ясувати зміст поняття «вища освіта».

Відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» «вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти»¹. Частина 1 ст. 17 Закону України «Про освіту» визначає мету вищої освіти, відповідно до якої ключовим маркерами її здобуття є набуття особою «високого рівня наукових та/або творчих мистецьких, професійних і загальних компетентностей,

¹ Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // База даних (БД) «Законотдавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 10.08.2025).

необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань»¹. Крім того, ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» деталізує вимоги до компетентностей здобувачів, залежно від рівня освіти: молодший бакалавр (початковий рівень, короткий цикл) – уміння розв'язувати типові спеціалізовані задачі; бакалавр (перший рівень) – здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та проблеми; магістр (другий рівень) – уміння працювати із задачами дослідницького та/або інноваційного характеру; доктор філософії (освітньо-творчий рівень) – здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної чи дослідницько-інноваційної діяльності, продукувати нові ідеї, оволодівати методологією наукової та педагогічної роботи і здійснювати власне дослідження з науковою новизною та практичним значенням; доктор мистецтва (освітньо-творчий рівень вищої мистецької освіти) – оволодіння методологією мистецької та мистецько-педагогічної діяльності, здійснення самостійного творчого проєкту, набуття навичок продукування нових ідей і розв'язання складних проблем у мистецькій сфері.

Складниками процесу здобуття / надання вищої освіти є загальні, професійні, наукові та творчі напрями розвитку особистості здобувача. Їхня специфіка вимагає застосування різних психолого-педагогічних, організаційних і дидактичних підходів та концепцій удосконалення з боку закладів вищої освіти. Це, своєю чергою, передбачає реалізацію нетотожних проєктів, програм і схем міжнародного співробітництва, спрямованих на розвиток та інтеграцію зазначених напрямів освітньої діяльності. Крім того, відповідно до ч. 3 ст. 17 Закону України «Про освіту» наукова, науково-технічна, інноваційна та мистецька (остання є обов'язковою для закладів мистецького або культурологічного спрямування) становлять обов'язкову й невід'ємну складову освітнього процесу.

Таким чином, сфера вищої освіти є сферою суспільних правовідносин, предметом яких виступають: організація, здійснення та регулювання процесу навчання (здобуття визначених чинним законодавством компетентностей), наукова, культурно-творча та пов'язана з ними діяльність учасників освітнього процесу; присвоєння кваліфікацій і наукових ступенів; правовідносини з іноземними суб'єктами

у сфері вищої освіти. До складників сфери вищої освіти належать: система підприємств, установ та організацій, уповноважених державою на надання освітніх послуг у сфері вищої освіти; органи державної влади, уповноважені здійснювати нагляд і контроль у сфері вищої освіти; фізичні особи – учасники освітнього процесу; нормативно-правова база, що забезпечує автономність і неперервність організації, здійснення та контролю освітньої діяльності; державна політика у сфері вищої освіти; освітня, наукова, організаційна, методична та інші види діяльності учасників освітнього процесу.

Обговорюючи міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти, варто звернути увагу на відсутність його чіткого визначення в національному законодавстві, попри надану цій категорії спеціальну увагу у правових нормах. Зокрема:

– міжнародному співробітництву у сфері вищої освіти присвячено розділ XIII Закону України «Про вищу освіту», який містить лише три статті – про державну політику (ст. 74), основні напрями (ст. 75) міжнародного співробітництва в галузі вищої освіти та зовнішньоекономічної діяльності у сфері вищої освіти (ст. 76);

– міжнародне співробітництво в системі освіти загалом урегульоване у розділі XI Закону України «Про освіту», де також лише три статті – про основні положення співробітництва (ст. 82), участь у міжнародних дослідженнях якості освіти (ст. 83) та міжнародну академічну мобільність (ст. 84).

Характеризуючи складність структури правовідносин у сфері міжнародного співробітництва у вищій освіті, слід звернути увагу на кілька передумов. По-перше, багатовекторність самої вищої освіти (освіта, наука, інновації, культура й мистецтво, менеджмент тощо) зумовлює відповідні напрями міжнародної співпраці: наукову, науково-технічну, інноваційну, культурно-мистецьку, гуманітарну тощо. Тобто векторами міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти можуть бути всі напрями діяльності закладів вищої освіти, в тому числі суміжні. Очевидно, що різні види діяльності відзначаються специфікою організації та здійсненням міжнародної співпраці.

По-друге, ст. 22 Закону України «Про освіту» (щодо організаційно-правового статусу закладів освіти) і ст. 27 Закону України «Про вищу освіту» (щодо правового статусу закладів вищої освіти) визначають такі статуси закладу вищої освіти як суб'єкта господарювання: бюджетна установа; неприбутковий заклад вищої

¹ Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.08.2025).

освіти; прибутковий заклад вищої освіти. Статус закладу (вищої) освіти мають юридичні особи. Водночас передбачені законом права й обов'язки закладу можуть мати і фізичні особи – підприємці чи структурні підрозділи юридичних осіб публічного або приватного права, але лише за умови, що їхнім основним видом діяльності є освітня. При цьому освітня діяльність вважається основним видом діяльності, якщо «надходження на цей вид діяльності та/або від цього виду діяльності перевищують половину загальних надходжень цієї юридичної особи (фізичної особи – підприємця)» (ст. 22 Закону України «Про освіту»)¹.

Отже, враховуючи, що закладами вищої освіти можуть бути як бюджетні установи, так і приватні організації (юридичні особи та фізичні особи – підприємці), можна дійти висновку про складну специфіку організації та здійснення їх міжнародної співпраці. З урахуванням того, що суб'єктами правовідносин у сфері вищої освіти є також органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи й організації різних форм власності, стає очевидним: правовідносини міжнародного співробітництва у цій галузі мають складний організаційний і неоднорідний характер.

Цю тезу доповнює позиція науковців, які виокремлюють кілька рівнів європеїзації освіти як складової міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти: «глобальний, регіональний (наднаціональний), національний, міжінституційний, інституційний та індивідуальний» (Радишевська, 2019, с. 70–71). Глобальний вимір пов'язаний із розробленням і впровадженням міжнародними організаціями різноманітних програм і стандартів інтернаціоналізації, що охоплюють освітню та наукову діяльність, етику, міжнародне рейтингування закладів вищої освіти тощо. Регіональний вимір реалізується через регіональні стратегії «інтернаціоналізації національних систем вищої освіти», спрямовані на поглиблення «соціально-економічної, політичної та культурно-освітньої інтеграції в межах геополітичних регіонів світу». Національний вимір охоплює такі типи стратегій: «досягнення взаєморозуміння»; «отримання прибутку»; «кваліфікована міграція»; «нарощування інтелектуального потенціалу». Міжінституційний вимір включає програмну мобільність, «міжнародні дослідницькі й експертні мережі, твінінгові та франчайзингові форми академічного співробітництва тощо».

Інституційний вимір охоплює зовнішню та внутрішню мобільність здобувачів освіти, педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників. Індивідуальний вимір проявляється в реалізації особистої академічної та професійної мобільності здобувачів освіти і працівників, а також у формуванні «інтернаціональної особистості громадянина світу» (Радишевська, 2019, с. 71).

Таким чином, як сфера суспільних відносин міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти характеризується складною, неоднорідною та різнорівневою організаційною структурою.

З огляду на широкий спектр уповноважених суб'єктів правовідносин у сфері вищої освіти можна визначити, що міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти – це вид міжнародної взаємодії між суб'єктами національного права окремих держав та/або міжнародного права, що здійснюється на основі загальноновизнаних принципів і норм міжнародного права, а також норм національного законодавства, які не суперечать міжнародним актам, і спрямоване на досягнення спільних позитивних цілей у галузі вищої освіти, науки, техніки та інших напрямках діяльності закладів вищої освіти й пов'язаних із ними інновацій.

Можна виокремити такі характерні особливості міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти в Україні.

1. Автономія закладу вищої освіти. Зокрема, відповідно до ст. 23 Закону України «Про освіту» автономія закладу вищої освіти гарантується державою, її обсяг визначається як цим Законом, так і установчими документами закладу вищої освіти та спеціальними законами. Вона охоплює організаційну, академічну, кадрову й фінансову сфери діяльності. Водночас така автономія не є абсолютною, а реалізується в межах, визначених чинним законодавством.

2. Заборона співпраці з державою-агресором. Установлено заборону на здійснення будь-яких форм освітньої, наукової чи науково-технічної співпраці з російською федерацією та республікою білорусь. Зокрема, у сфері науки та науково-технічної діяльності це передбачено в листі Міністерства освіти і науки України «Про необхідність припинення будь-яких форм наукової (науково-технічної) співпраці з рф та рб» від 6 лютого 2024 року № 1/2017-24.

3. Делегування повноважень. На Міністерство освіти і науки України покладено основне завдання – формування та реалізація державної

¹ Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.08.2025).

політики у сфері освіти і науки (п. 3 Положення про Міністерство освіти і науки України¹), зокрема політики міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти, визначеної в Законі України «Про вищу освіту». Водночас безпосередня реалізація міжнародної взаємодії здійснюється делегованими представниками суб'єкта співробітництва – уповноваженими працівниками чи делегаціями. Наприклад, участь закладів вищої освіти в міжнародних рейтингах потребує комунікації з рейтинговими агенціями, подання статистичних і аналітичних даних, презентації університету тощо. Таку роботу виконують уповноважені працівники, однак юридичну відповідальність за достовірність даних, дотримання строків і умов подання несе саме заклад освіти як суб'єкт міжнародного співробітництва.

4. *Державна політика сприяння.* В Україні існує нормативно закріплена політика сприяння міжнародному співробітництву у сфері вищої освіти. Відповідні положення передбачені, зокрема, у законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту».

5. *Ключова роль адміністративного права.* Організація, регулювання та забезпечення міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти в Україні значною мірою визначаються нормами адміністративного права. По-перше, відповідно до чинного законодавства право громадянина на вищу освіту гарантується державою через уповноважені органи, підприємства, установи та організації. По-друге, згідно із Законом України «Про вищу освіту» державна політика у цій сфері реалізується Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки України та іншими органами державної влади. Крім того, «державні органи, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти, формують політику наукової і інноваційної діяльності, яка здійснюється безпосередньо закладами вищої освіти на засадах автономії» (ст. 67 Закону України «Про вищу освіту»)². По-третє, освітнє право низкою науковців-адміністративістів розглядається як

підгалузь особливого адміністративного права (Візер та ін., 2022, с. 414–415).

6. *Одностороння імперативність міжнародних домовленостей.* Багато міжнародних угод у сфері вищої освіти мають переважно односторонній імперативний характер. Наприклад, для реєстрації закладу вищої освіти з метою участі в міжнародному рейтингу закладів та використання онлайн-форм подання даних (за вимогою рейтингової агенції) або відповідно до умов видавництва для автора наукової статті щодо передачі авторських прав на відтворення тексту статті в обмін на її безоплатне видання необхідно підписати електронний договір у визначений агенцією чи видавцем спосіб. При цьому такий договір, який серед інших положень містить переважаючий перелік вимог, обов'язкових для підписанта, останній зобов'язаний прийняти в обмін на здійснення відповідних видів співпраці.

7. *Зростання ролі міжнародних рейтингів закладів вищої освіти.* Критеріями окремих національних рейтингів університетів є високі позиції в міжнародних. Так, відповідно до ч. 4 ст. 30 Закону України «Про вищу освіту» однією з умов надання статусу дослідницького університету є присутність закладу «в міжнародних рейтингах закладів вищої освіти, перелік яких визначається Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти»³.

8. *Посилення впливу співпраці з міжнародними наукометричними базами даних,* насамперед Scopus та Web of Science. При цьому на глобальному рівні провідне значення має саме база даних Scopus.

9. *Розширення співпраці з міжнародними гуманітарними організаціями,* що набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану та необхідності розвитку волонтерського руху.

Зміст, особливості та динаміка міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти визначаються низкою чинників, серед яких:

- актуальні напрями співпраці у сферах освіти, науки, техніки, інновацій та суміжних галузях;

- якість професійної підготовки наукових, педагогічних та науково-педагогічних працівників, рівень їхнього володіння іноземними мовами, опанування ними етичних норм та звичаїв інших країн тощо;

- рівень компетенції та обсяг юридичних повноважень суб'єктів міжнародного співробітництва;

- геополітичні, економічні, ідеологічні, дипломатичні та інші чинники;

³ Там само.

¹ Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України : постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 630 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-p> (дата звернення: 10.08.2025).

² Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 10.08.2025).

– репутаційні чинники.

Насамкінець, підсумовуючи проведене дослідження, доцільно виокремити основні правовідносини, що становлять об'єкти міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти.

1. У галузі права – імплементація ключових положень міжнародних документів у сфері вищої освіти та гармонізація вітчизняної нормативно-правової бази.

2. У сфері освітньої діяльності (навчання, виховання, методична робота, кадровий потенціал, якість освіти та її оцінювання тощо):

– узгодження Національної рамки кваліфікацій з рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

– гармонізація вітчизняної та європейської систем оцінювання якості вищої освіти;

– академічна мобільність та обмін, визнання дипломів про освіту, наукових ступенів;

– членство в міжнародних освітніх організаціях і участь у їхніх заходах;

– програми подвійних дипломів;

– спільні методичні та дидактичні розробки, освітні програми;

– залучення іноземних абітурієнтів;

– проведення або участь у міжнародних освітніх конкурсах, олімпіадах тощо;

– реалізація міжнародних освітніх проєктів, програм і грантів тощо.

3. У галузях науки, техніки й інновацій:

– проведення спільних наукових досліджень;

– збільшення кількості вітчизняних видань, що індексуються у Scopus та Web of Science;

– публікація результатів у міжнародних виданнях;

– упровадження на міжнародному ринку наукових, технічних, технологічних та інших результатів / розробок;

– участь у міжнародних наукових грантових програмах і проєктах;

– членство в міжнародних наукових організаціях, товариствах, редакційних колегіях іноземних видань тощо;

– реєстрація охоронних документів (патентів, винаходів) за кордоном;

– організація та участь у міжнародних конференціях, симпозіумах, конгресах тощо;

– участь у міжнародних наукових конкурсах та їх проведення в Україні.

4. У галузях економіки, гуманітарної політики та інвестицій:

– залучення інвестицій;

– співпраця з міжнародними гуманітарними організаціями;

– участь у міжнародних проєктах і грантах, зокрема пов'язаних зі сталим розвитком.

З огляду на положення розділу XIII Закону України «Про вищу освіту» та враховуючи підхід В. Галуцького та О. Правоторової (2020, с. 21–22), згідно з яким об'єктами адміністративно-правових відносин є будь-які матеріальні й нематеріальні блага або дії, що забезпечують реалізацію публічних інтересів (права людини, послуги, право власності тощо), у контексті міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти можна визначити, що об'єктами адміністративно-правового регулювання виступають усі правовідносини, пов'язані з діяльністю закладів вищої освіти та підготовкою здобувачів вищої освіти чи наукових ступенів у наукових установах, які мають транснаціональний характер і становлять публічний інтерес.

З огляду на обмеженість обсягу цього дослідження окремого подальшого розгляду потребують суб'єкти міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти та межі їх компетенції, принципи такого співробітництва, його рівні та напрями, що стане предметом наших майбутніх наукових пошуків.

ВИСНОВКИ. Міжнародне співробітництво у сфері вищої освіти – це вид міжнародної взаємодії між суб'єктами національного права окремих держав та/або міжнародного права, що здійснюється на основі загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, а також норм національного законодавства, які не суперечать міжнародним актам, і спрямований на досягнення спільних позитивних цілей у галузі вищої освіти, науки, техніки та інших напрямках діяльності закладів вищої освіти й пов'язаних із ними інновацій.

До ознак міжнародного співробітництва належать: законність і нормативна врегульованість; добровільність; наявність спільних прямих чи опосередкованих інтересів транснаціонального характеру; колегіальність на засадах рівності і взаємоповаги; неперервність і динамічність.

Характерними особливостями міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти в Україні є:

– автономія закладу вищої освіти;

– заборона будь-якої форми освітньої, наукової, науково-технічної тощо співпраці з російською федерацією та республікою білорусь;

– делегування повноважень;

– наявність державної політики сприяння міжнародному співробітництву у сфері вищої освіти;

– ключова роль норм адміністративного права;

– одностороння імперативність міжнародних домовленостей;

– зростання ролі міжнародних рейтингів закладів вищої освіти;
– посилення впливу співпраці з міжнародними наукометричними базами даних Scopus та Web of Science;

– розширення співпраці з міжнародними гуманітарними організаціями.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Вид. 3-тє. Київ : Акад. адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
2. Вавренюк С. А. Перспективи розвитку співпраці України та Євросоюзу в сфері вищої освіти. *Право та державне управління*. 2018. № 4 (33). С. 117–120.
3. Гальцова О. Л., Дмитриченко М. І. Міжнародна співпраця України з країнами Європи в галузі освіти. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 44. С. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.44-4>.
4. Гуславський В. С. Управління співробітництвом ОБС України з правоохоронними органами країн СНД: організаційно-правові засади : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2006. 444 с.
5. Дебич М. А. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід : монографія. Ніжин : ПП Лисенко, 2019. 408 с.
6. Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні : метод. рек. / Л. Горбунова, М. Дебич, В. Зінченко та ін. ; за ред. І. Степаненко. Київ : ІВО НАПН України, 2016. 158 с.
7. Ломака В. С. Працюючи разом: розвиток міжнародного співробітництва в удосконаленні юридичної освіти в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 36–40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/5>.
8. Оболенська Т., Циркун О. Концептуальні підходи до міжнародного співробітництва між вищими навчальними закладами. *Міжнародна економічна політика*. 2016. № 2 (25). С. 41–58.
9. Особливе адміністративне право : підручник / за ред. Б. Візера, Я. Лазура, Т. Карабін, О. Білаша. Одеса : Гельветика, 2022. 464 с.
10. Перепьолкін С. М. Конспект лекцій з дисципліни «Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності». Дніпро : Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 54 с.
11. Радишевська О. Р. Європейський простір вищої освіти як чинник європеїзації юридичної освіти (на прикладі діяльності Київського національного університету імені Тараса Шевченка). *Юридичний бюлетень*. 2019. Вип. 11, ч. 2. С. 67–75. DOI: <https://doi.org/10.32850/2414-4207.2019.11-2.09>.
12. Усик О. О. Адміністративно-правове забезпечення міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури та спорту : дис. ... д-ра філософії : 081. Харків, 2024. 206 с.
13. Шевченко В. С. Міжнародне співробітництво та інтеграція у галузі освіти як фактор сталого розвитку українського суспільства // *Сталий розвиток в умовах глобальних викликів : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 7–8 квіт. 2017 р.) / МОН України ; Всеукр. асоц. органів місцевого самоврядування ; Асоц. д-рів наук з держ. упр. та ін. Харків : Харків. нац. ун-т міськ. господарства ім. О. М. Бекетова*, 2017. С. 329–331.
14. Benstaali B. Internationalisation of Higher Education in Middle East and Africa // *Contemporary Approaches to Internationalization in Higher Education* / ed. by M. Kayyali. New York : IGI Global Scientific Publishing, 2024. DOI: <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-6849-7.ch013>.
15. Chan W. W. Y. International Cooperation in Higher Education: Theory and Practice. *Journal of Studies in International Education*. 2004. Vol. 8, No. 1. Pp. 32–55. DOI: <https://doi.org/10.1177/1028315303254429>.
16. De Wit H., Altbach P. G. Internationalization in higher education: global trends and recommendations for its future. *Policy Reviews in Higher Education*. 2020. Vol. 5, No. 1. Pp. 28–46. DOI: <https://doi.org/10.1080/23322969.2020.1820898>.
17. Decolonizing the Internationalization of Higher Education in the Global South: Applying Principles of Critical Applied Linguistics to Processes of Internationalization / ed by A. K. da Silva, L. S. M. Pereira. New York : Routledge, 2023. 286 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003409205>.
18. Kang Yu., Xiong W., Yang L. International Higher Education and Cross-Border Connections: Evidence from Asia. *Higher Education Policy*. 2024. Vol. 38, Iss. 3. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41307-024-00363-2>.
19. Kim H., Mobrand E., Serger S. S. National context and the security turn in international research collaboration: evidence from South Korea. *Globalisation, Societies and Education*. 2025. Vol. 3. DOI: <https://doi.org/10.1080/14767724.2025.2543317>.
20. Kushnir I., Yazgan N. European Cooperation in Higher Education: Shaping the Future of Europe. Northspring : Emerald Publishing, 2025. 162 p. DOI: <https://doi.org/10.1108/978-1-83753-516-320251016>.
21. Legrouri A. Bridging Continents: The Strategic Partnership Between Africa and China in Higher Education // *The Palgrave Handbook on China-Europe-Africa Relations* / ed. by Y. Li, F. J. B. S. Leandro, J. Tavares da Silva, C. Rodrigues. Singapore : Palgrave Macmillan, 2024. Pp. 549–572. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-97-5640-7_26.

22. Raja K. Ch., Gokilavani, Reddy Ya. L., Bavachan K. W. A Study on Indian Higher Education Institutions Mechanisms for Educational Exchange Collaborate // *Achieving Sustainable Business through AI, Technology Education and Computer Science* / ed by A. Hamdan. Cham : Springer, 2025. Pp. 143–155. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-70855-8_13.
23. Rensimer L., Brooks R. The European Universities Initiative: further stratification in the pursuit of European cooperation? *Compare: A Journal of Comparative and International Education*. 2024. Vol. 55, No. 4. Pp. 660–678. DOI: <https://doi.org/10.1080/03057925.2024.2307551>.
24. Shahjahan R. A. The Roles of International Organizations (Ios) in Globalizing Higher Education Policy // *Higher Education: Handbook of Theory and Research*. Higher Education: Handbook of Theory and Research / ed. by J. Smart, M. Paulsen. Dordrecht : Springer, 2012. Pp. 369–407. DOI: https://doi.org/10.1007/978-94-007-2950-6_8.
25. Tadaki M., Tremewan C. Reimagining internationalization in higher education: international consortia as a transformative space? *Studies in Higher Education*. 2013. Vol. 38, No. 3. Pp. 367–387. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2013.773219>.
26. Tight M. Internationalisation of higher education beyond the West: challenges and opportunities – the research evidence. *Educational Research and Evaluation*. 2022. Vol. 27, No. 3–4. Pp. 239–259. DOI: <https://doi.org/10.1080/13803611.2022.2041853>.
27. Zhou L., Alam G. M., Rasdi R. M. Does international collaboration enhance internationalization of higher education for a non-native English environment? A comparative analysis of NBUIs, China? *Journal of Applied Research in Higher Education*. 2025. Vol. 17, No. 1. Pp. 59–74. DOI: <https://doi.org/10.1108/JARHE-07-2023-0278>.

Надійшла до редакції: 12.08.2025

Прийнята до опублікування: 15.09.2025

REFERENCES

1. Benstaali, B. (2024). Internationalisation of Higher Education in Middle East and Africa. In M. Kayyali (Ed.), *Contemporary Approaches to Internationalization in Higher Education*. IGI Global Scientific Publishing. <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-6849-7.ch013>.
2. Chan, W. W. Y. (2004). International Cooperation in Higher Education: Theory and Practice. *Journal of Studies in International Education*, 8(1), 32–55. <https://doi.org/10.1177/1028315303254429>.
3. Da Silva, A. K., & Pereira, L. S. M. (Eds.). (2023). *Decolonizing the Internationalization of Higher Education in the Global South: Applying Principles of Critical Applied Linguistics to Processes of Internationalization*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003409205>.
4. De Wit, H., & Altbach, P. G. (2020). Internationalization in higher education: global trends and recommendations for its future. *Policy Reviews in Higher Education*, 5(1), 28–46. <https://doi.org/10.1080/23322969.2020.1820898>.
5. Debych, M. A. (2019). *Theoretical foundations of the internationalization of higher education: international experience*. PE Lysenko.
6. Galtsova, O. L., & Dmytrychenko, M. I. (2019). International cooperation of Ukraine with countries of Europe in the education field. *Black Sea Economic Studies*, 44, 21–26. <https://doi.org/10.32843/bses.44-4>.
7. Halunko, V., & Pravotorova, O. (2020). *Administrative Law of Ukraine. Full course* (3rd ed.). Academy of Administrative and Legal Sciences.
8. Horbunova, L., Debych, M., Zinchenko, V. et al. (2016). *Internationalization of higher education in Ukraine* (I. Stepanenko, Ed.). Institute of Higher Education NAES of Ukraine.
9. Huslavskyi, V. S. (2006). *Management of cooperation between the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and law enforcement agencies of the CIS countries: organizational and legal principles* [Doctoral dissertation, Kharkiv National University of Internal Affairs].
10. Kang, Yu., Xiong, W., & Yang, L. (2024). International Higher Education and Cross-Border Connections: Evidence from Asia. *Higher Education Policy*, 38(3). <https://doi.org/10.1057/s41307-024-00363-2>.
11. Kim, H., Mobrand, E., & Serger, S. S. (2025). National context and the security turn in international research collaboration: evidence from South Korea. *Globalisation, Societies and Education*, 3. <https://doi.org/10.1080/14767724.2025.2543317>.
12. Kushnir, I., & Yazgan, N. (2025). *European Cooperation in Higher Education: Shaping the Future of Europe*. Emerald Publishing. <https://doi.org/10.1108/978-1-83753-516-320251016>.
13. Legrouri, A. (2024). Bridging Continents: The Strategic Partnership Between Africa and China in Higher Education. In Y. Li, F. J. B. S. Leandro, J. Tavares da Silva, C. Rodrigues (Eds.), *The Palgrave Handbook on China-Europe-Africa Relations* (pp. 549–572). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-981-97-5640-7_26.

14. Lomaka, V. S. (2024). Working together: development of international cooperation for improvement of legal education in Ukraine. *Juridical Scientific and Electronic Journal*, 1, 36–40. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/5>.
15. Obolenska, T., & Tsyrukun, O. (2016). Conceptual approaches to international cooperation between higher education institutions. *The International Economy Policy*, 2(25), 41–58.
16. Perepolkin, S. M. (2016). *Lecture notes on the discipline "International Cooperation in Law Enforcement"*. Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs.
17. Radyshevskaya, O. R. (2019). The European higher education area as a factor of Europeanization of legal education (the example of Taras Shevchenko National University of Kyiv). *Law Bulletin*, 11(2), 67–75. <https://doi.org/10.32850/2414-4207.2019.11-2.09>.
18. Raja, K. Ch., Gokilavani, Reddy, Ya. L., & Bavachan, K. W. (2025). A Study on Indian Higher Education Institutions Mechanisms for Educational Exchange Collaborate. In A. Hamdan (Ed.), *Achieving Sustainable Business through AI, Technology Education and Computer Science* (pp. 143–155). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-70855-8_13.
19. Rensimer, L., & Brooks, R. (2024). The European Universities Initiative: further stratification in the pursuit of European cooperation? *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 55(4), 660–678. <https://doi.org/10.1080/03057925.2024.2307551>.
20. Shahjahan, R. A. (2012). The Roles of International Organizations (Ios) in Globalizing Higher Education Policy. In J. Smart, & M. Paulsen (Eds.), *Higher Education: Handbook of Theory and Research*. Higher Education: Handbook of Theory and Research (pp. 369–407). Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-007-2950-6_8.
21. Shevchenko, V. S. (2017, April 7–8). *International cooperation and integration in the field of education as a factor in the sustainable development of Ukrainian society* [Conference presentation abstract]. All-Ukrainian scientific and practical conference "Sustainable development in the face of global challenges", Kharkiv, Ukraine.
22. Tadaki, M., & Tremewan, C. (2013). Reimagining internationalization in higher education: international consortia as a transformative space? *Studies in Higher Education*, 38(3), 367–387. <https://doi.org/10.1080/03075079.2013.773219>.
23. Tight, M. (2022). Internationalisation of higher education beyond the West: challenges and opportunities – the research evidence. *Educational Research and Evaluation*, 27(3–4), 239–259. <https://doi.org/10.1080/13803611.2022.2041853>.
24. Usyk, O. O. (2024). *Administrative and legal support for international cooperation in the field of physical culture and sports* [Doctor of philosophy dissertation, Kharkiv National University of Internal Affairs].
25. Vavrenyuk, S. A. (2018). Prospects for the development of cooperation between Ukraine and the European Union in the field of higher. *Law and Public Administration*, 4(33), 117–120.
26. Vizer, B., Lazur, Ya., Karabin, T., & Bilash, O. (Eds.). (2022). *Special administrative law*. Helvetyka.
27. Zhou, L., Alam, G. M., & Rasdi, R. M. (2025). Does international collaboration enhance internationalization of higher education for a non-native English environment? A comparative analysis of NBUIs, China? *Journal of Applied Research in Higher Education*, 17(1), 59–74. <https://doi.org/10.1108/JARHE-07-2023-0278>.

Received the editorial office: 12 August 2025

Accepted for publication: 15 September 2025

SYMON OLEKSANDROVYCH SERBENYUK,

*Kharkiv National University of Internal Affairs,
Department of Scientific Activity Organization;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6806-6319>,
e-mail: simon6@ukr.net*

THE ESSENCE AND FEATURES OF INTERNATIONAL COOPERATION IN HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

International cooperation in higher education has a direct and significant impact on the international authority of the state, its integration into the world community, and the attraction of foreign investment. It covers a wide range of activities, from education and science to academic integrity and other areas of activity. The relevance of researching the essence of international cooperation in higher education and the features of its administrative and legal support is determined by the need to increase the competitiveness of domestic education and science, the desire to occupy high positions in international rankings and attract foreign investment. The

implementation of these tasks is complicated by the cumbersome procedures of international cooperation, the lack of clear mechanisms for the legal regulation of certain types of cooperation, and the insufficient development of theoretical provisions. Despite a significant number of scientific works devoted to the administrative and legal support of international cooperation in various spheres of social relations, as well as to individual aspects of the activities of higher education institutions, there are still significant gaps in the coverage of issues of its legal regulation in the field of higher education. This article opens a series of studies on this topic and is devoted to summarising the basic aspects of the essence and content of international cooperation in the field of higher education in Ukraine, in particular in the context of the specifics and content of the norms of current legislation. The main objectives of the study are: to reveal the key characteristics of domestic and foreign studies; to analyse the content of the concept of “international cooperation” and the specialised category of “international cooperation in higher education”; to summarise the features of this phenomenon and highlight its characteristic features in the Ukrainian context.

In the course of the work, all tasks were completed and the author’s definition of the concept of “international cooperation in higher education” was formulated. The main legal relations that are its objects were also identified as follows: in the fields of law, education and educational activities, science and innovation, economics, humanitarian policy and investment.

Keywords: *education and science, international cooperation, international cooperation in higher education, sustainable development, administrative law.*

Цитування (ДСТУ 8302:2015): Сербенюк С. О. Сутність та особливості міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти в Україні. *Право і безпека*. 2025. № 3 (98). С. 130–141. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2025.3.11>.

Citation (APA): Serbenyuk, S. O. (2025). The Essence and Features of International Cooperation in Higher Education in Ukraine. *Law and Safety*, 3(98), 130–141. <https://doi.org/10.32631/pb.2025.3.11>.